

**תּוֹרֵיעַ
מִצְרָע**

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 576 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", בנשיאות מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 463 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מו"ר הרב יעקב בן מרים זצ"ל כ"ו ניסן תש"פ

תּוֹרֵיעַ - תּוֹכֵן עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

- א. דיני טהרת היולדת, קרבנה, ומצות מילת הבן ביום השמיני (יב, א-ח).
- ב. דיני טומאת צרעת:
 - א. דיני טומאה בעור הבשר (יג, ט-ז).
 - ב. דיני צרעת על מקום שחין, או מכות אש שנתרפאו (יג, יח-כח).
 - ג. צרעת הבאה בראש ובזקן, ונתקים (יג, כט-לט).
 - ד. דיני המצורע (יג, מה-מו).
 - ה. צרעת הבגד (יג, מז-נט).

מִצְרָע - תּוֹכֵן עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

- א. סדר טהרת המצורע מחוץ למחנה.
- ב. גילוח שערות כל גופו של המצורע וטהרת גופו ביום השביעי.
- ג. הבאת קרבנות המצורע (עשיר, דל ועני) ביום השמיני (יד, א-ב).
- ד. דיני צרעת הבית - נגעי בתים (יד, לג-ז).
- ה. דיני טומאת הזב והזבה טהרתם וקרבנותיהם (טו, א-לג).

"כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה וְנִתְתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֶחְזָתְכֶם" (מצורע יד, לד)

וברש"י: בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, כל 40 שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן. וקשה: בשביל מה היו זקוקים לבשורה? ועוד: הרי כל עניין הנגעים בא בשביל לשון הרע ואם כן הם ראויים לעונש ולא לבשורה?

תירץ ה'פנים יפות' על השאלה הראשונה: שהוצרכו לבשורה משום ש'חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו' רק דברים שרגילים למצוא, אבל דברים שאינם רגילים למצוא ולא עלה על דעת הבעלים לקנותם אינו זוכה (כמבואר בתוספות ב"מ כו. ד"ה: 'דשתיד'). לכן הוצרכו לבשורה מהקדוש ברוך הוא שע"י הבשורה יתכוונו לזכות ולקנות.

ב'דרש משה' של רבי משה פיינשטיין מתרץ את השאלה השניה: שאם האדם היה צדיק במעשיו היה ראוי שיתגלה לו המטמון שהובטח להם שיכנס לארץ ללא שום צער. מה שאין כן, האדם החוטא נתגלה לו המטמון ע"י בושח והפסד, כדי שיפשפש במעשיו.

זהו שאמרו חכמים (נדרים סד) "מצורע חשוב כמת". מכיוון שהוציאוהו אל מחוץ למחנה ואין לו שייח ושיג עם הבריות הרי חייו אינם חיים, לכך נאמר: "או חברותא או מיתותא" (תענית כג).

999 פ 2918

פרשיות תזריע ומצורע עוסקות בנגעים בבית ובאדם, ובטהרתן. כתוב בפרשה: "זאת תהיה תורת המצרע", ואמרו חז"ל "תורת המצרע" - תורת המוציא שם רע, שהנגעים באים על לשון הרע.

אומר הרמב"ם (בהלכות טומאת צרעת טז, י): "הצרעת אינו ממנהגו של עולם, אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירם מלשון הרע. בתחילה משתנות קירות ביתו, אם חזר בו - יטהר הבית. אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית, משתנים כלי העור שבביתו. אם חזר בו - יטהרו. ואם עמד ברשעו, משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו, עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע".

חטא לשון הרע הוא כה חמור, שלא זו בלבד שאסור לדבר בגנותו של הזולת, אלא חכמינו הזהירו גם שלא לדבר בשבחו של הזולת, כי "מתוך שבחו אתה בא ליד גנותו". אומר רבי צדוק הכהן מלובלין (קומץ המנחה), המדרשים וספרי המוסר מרחיבים את הדיבור על חומר החטא של לשון הרע, שלא זו בלבד שחטא זה נמנה בשורה אחת עם העבירות החמורות: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים - אלא שהמדבר לשון הרע גם מטמא את פיו ואפילו דברי תורה ותפילה שיוצאים מאותו פה נטמאים ונופלים לידי כוחות הטומאה, ר"ל.

ולפיכך אמר דוד המלך (תהלים לד- יד, טו): "נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב" - אין ערך לעשיית הטוב אלא אם כן שומרים על הפה מלשון הרע, שאילולא כך אין הטוב מגיע לעולם למקומו הנכון. אבל אם המצורע חוזר בתשובה ונטהר מחטאו, אזי באים על תיקונם כל דברי התורה שלמד עד כה, ורק עתה הם נזקפים לזכותו. וכתוב בספר 'אור לחיים', זהו שאמר הכתוב: "זאת תהיה תורת המצורע" - התורה הנלמדת על ידי המצורע מתקבלת רק "ביום טהרתו" - שאז היא באה על תיקונה, ואילו עד לטהרה אין לה כל ערך.

לפיכך אמרו חכמינו על בעל לשון הרע: "מה תקנתו? יעסוק בתורה ויתרפא" - רק עתה "ביום טהרתו" עשוי לימוד התורה להביא לו רפואה, ואילו לפני כן, בטרם נטהר וחזר בתשובה, אין זה מועיל לו ולא כלום...

ונאמר ב"חובת הלבבות", כי בשעה שאדם מדבר לשון הרע על חברו נוטלים הימנו את מצוותנו וזוקפין אותן לזכותו של האדם המדובר; ומאיך מעבירים את חטאיו של זה לבעל הלשון הרע.

לפיכך אמר הכתוב: "זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו" - רק החל מיום זה, בו הוא מיטהר וחוזר בתשובה, נשארת התורה שהוא לומד ברשותו והיא שייכת לו. אבל עד כה נזקפה כל תורתו לזכותו של האדם שעליו דיבר לשון הרע, ולא היתה שלו...

לפי דברי "חובת הלבבות" דלעיל מסתברת היטב הכוונה שבמאמר חכמינו: "כל המעביר על מידותיו מעבירין ממנו כל פשעיו" - כלומר, אדם שמדברים עליו לשון הרע ואף על פי כן הוא מעביר על מידותיו ומבליג, מעבירים ממנו את כל פשעיו וזוקפים אותם לחובתו של בעל הלשון הרע.

את תהיה תורת המצרע... (מצורע יד, ב)

כתוב בגמרא (ערכין טו:): "זאת תהיה תורת המצורע זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע".

ואומר המדרש (ילקוט שמעוני רמז תקנח-תקנט): זה שאמר הכתוב: "מות וחיים ביד לשון" - עסק אדם בתורה בלשונו - זכה לחיים, שהתורה "עץ חיים היא למחזיקים בה", והיא רפואתו של לשון הרע - שנאמר: "מרפא לשון עץ חיים". ואם עסק אדם בלשון הרע - מתחייב בנפשו למות, שקשה לשון הרע משפיקות דמים. שכל מי שהורג אינו הורג אלא נפש אחד, ומספר לשון הרע הורג שלשה: האומר, והמקבלו, והנאמר עליו.

תניא: אמר רבי אלעזר בן פרטא בוא וראה כמה גדול פחו של לשון הרע, ממרגלים. ומה מרגלים שהוציאו שם רע על עצים ואבנים כך, מוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה. דכתיב: "וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה" - על דבת הארץ שהוציאו.

אמר רבי יוחנן משם רבי יוסי בן זמרא: מאי דכתיב: "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה", אמר הקדוש ברוך הוא ללשון: כל איבריו של אדם זקופין, ואתה מטל. כל איבריו של אדם מבחוץ, ואתה מבפנים. ולא עוד אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחד של עצם ואחד של בשר, "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה".

אמר רבי יוחנן משם רבי יוסי בן זמרא: כל המספר לשון הרע נגעים באין עליו, שנאמר: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית", וכתיב התם: "לצמיתת", ומתרגמינן: "לחלוטים". אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: כל המספר לשון הרע ראוי לסקלו באבן, כתיב הקא: "אותו אצמית", וכתיב התם: "צמתו בבור חיי וידו אבן ב".

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: כל המספר לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולין לדור בעולם, שנאמר: "מלשני בסתר וגו' גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל" - אל תקרי "אותו לא אוכל" אלא אתו לא אוכל.

אמר ריש לקיש: מאי דכתיב: "אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון" - לעתיד לבא מתקבצות כל החיות ובאות אצל הנחש, ואומרות לו: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך, אמר להן: "מה יתרון לבעל הלשון".

אמר ריש לקיש: כל המספר לשון הרע מגדיל עונות עד לשמים, שנאמר: "שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ". רבי אחא בר חנינא אמר: ספר לשון הרע אין לו תקנה, שכבר פתו דוד ברוח הקדש, שנאמר: "יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות". אלא מאי תקנתו שלא לבא לידי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסק בתורה, שנאמר: "מרפא לשון עץ חיים" - ואין "לשון" אלא לשון הרע, שנאמר: "חץ שחוט לשונם", ואין "עץ חיים" - אלא תורה, שנאמר: "עץ חיים היא למחזיקים בה". ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו, שנאמר: "וסלף בה שבר ברוח".

אמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב: "מות וחיים ביד לשון" - וכי יש יד ללשון, אלא לומר לך: מה יד ממית אף לשון ממית. אי מה יד אין ממית אלא בסמוך לו אף לשון אינו ממית אלא בסמוך לו, תלמוד לומר: "חץ שחוט לשונם". אי מה חץ עד ארבעים וחמשים אמה אף לשון עד ארבעים וחמשים אמה, תלמוד לומר: "שתו בשמים פיהם". וכי מאחר דכתיב "שתו בשמים פיהם", "חץ שחוט" למה לי, הא קא משמע לן דקטיל כחץ (שהלשון הורגת כמו חץ).

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (תזריע יב, ג)

עמים נפלאים למילה ביום השמיני

נאמר בחז"ל על מה שצוותה התורה למול את התינוק ביום השמיני, ולא מיד כשנולד. במדרש איתא: משום שמצות מילה יש לקיים מתוך שמחה, כפי שכתוב (תהלים קיט, קסב): "שש אָנְכִי עַל אִמְרַתְךָ", ורק ביום השמיני, אחר טהרת האם, יכולים אביו ואמו להיות שמחים.

טעם נוסף שנימול לשמונה ימים: כקרוב שנשחט לשמונה, כדאיתא ב"מושב זקנים" שהמילה "זכר" בא"ת-ב"ש יוצא 'עגל', מה עגל שמונה ימים תחת אמו וביום השמיני קרב (שמות כב, כט), כך זכר - "וביום השמיני ימול".

וכדברים האלה כתב "רבינו בחיי" (פרשת לך לך יז, יג): "מצות מילה היא כעניין קרבן, וכשם שדם הקרבן לכפרה על המזבח, כך דם המילה מכפר, וע"כ מצוותה ביום השמיני, כי הקרבן לא יכשר עד יום ח', וכשם שכתוב בקרבן (שמות כט, א): "ואכלו אותם אשר כופר בהם", שאכילת הקרבן לכפרה, כך ישראל עושים סעודה ביום המילה, ועוד גדול כוחה יותר מהקרבן, שהקרבן בממונו והמילה בגופו, וע"כ חשוב לו לעקדה ולזבח כאלו עקד את עצמו.

ומקור לדבריהם מובאים בזוהר הקדוש (לך לך צה): מי שמל בנו לשם מצוה, נחשב זה לפני ה' כאילו בנה מזבח והקריב כל הקרבנות עליו, וקרוב זה יקר לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות.

וב"פירושים ופסקים לרבינו אביגדור צרפתי" מבעלי התוספות (פר' שמות לו) כתב שבשכר שסייע החול למשה רבינו להטמין המצרי שהרג, זכה שישמחו בו (בעפר) הערלה בברית מילה. עוד כתב שם, שנותנים בחול קצת מלח, לקיים מה שנאמר (לעיל ב, יג): "על כל קרבן תקריב מלח".

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (תזריע יב, ג)

הנה אבי הבן, כשמכניס את בנו לברית המילה מברך "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". והדבר מפליא היכן מצינו שתיקרא המצוה על שם מקיימה הראשון, ולמה נתקנה ברכה זו על שם אברהם אבינו? יתר על כן, הרי הרמב"ם בפירוש המשניות (חולין פ"ז, מ"ו) אומר: "אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו מל עצמו, אלא מפני שהקב"ה ציוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול כמו שמל אברהם אבינו". וא"כ מדוע מברכים להכניסו בבריתו של אברהם אבינו? אלא, כשם שאברהם אבינו קיימה תוך כדי צפייה כל שמונת הימים ליום המילה, לפיכך אנו מברכים: "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" שהוא נטע בנו השתוקקות ורצון לעשות המצוה כתיקונה.

האר"י בגלגול קודם היה מוהל, והרג תינוק

כתב רבנו חיים ויטאל (ח"ו אות ח), שרבו האר"י פירט על עצמו כל גלגוליו הקודמים, ואמר לו האר"י שבאחד הגלגולים היה גלגולו של איש ששמו רבי יהושע סוריאנו זצ"ל, שהיה אדם עשיר וזקן ובעל צדקה, ומשכים ומעריב בבתי כנסיות ובתי מדרשות, והוא היה גלגולו של איש אחד ששמו רבי שאול טרישטי זצ"ל, שהיה מוהל, ומתחילה לא היה בקי באומנות זו, ומל ילד אחד, ומת מחמת המילה, והיה זה שוגג הקרוב למזיד. והוסיף האר"י: "עתה בגלגול זה אני נזהר מאוד ומתרחק לא להיות לא מוהל ולא שוחט, ואינני יכול להסתכל כשמוהלין או כששוחטין".

וכ"כ ה"חתם סופר" (שבת עט:): "כתבו תלמידי האר"י שהיה נזהר מלהרוג בריה בעולם, כי בגלגול ראשון היה מוהל והרג תינוק, ותשובתו להיות נזהר מהריגת בריה בעולם".

[אוצר פלאות התורה]

זאת תהיה תורת המצרע... (מצורע יד, ב)

אומר המדרש (ויקרא רבה טז, א): "זאת תהיה תורת המצרע, המוציא שם רע". ועוד כתוב (שם ב): "אמר רבי ינאי אף שלמה מִכְרִיז וְאוֹמֵר (משלי כא, כג): שִׁמְרֵנוּ פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שִׁמְרֵ מִצְרוֹת נַפְשׁוֹ".

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של רמת אלחנן, בספרו 'חשוקי חמד': מעשה שהיה ברבנית צדקנית שנסעה באוטובוס, ומאחוריה ישבו שתי בנות סמינר. השתיים דיברו לשון הרע על אחת מחברותיהן שהתארסה בליל אמש, וכל אחת סיפרה לחברתה סיפורי גנאי על הכלה, כמה היא קשה וטיפוסית. מסקנת דבריהן היתה שצריך לרחם על החתן האומלל שהתארס עימה, שאינו ידע אלו חיים קשים מצפים לו עם אשה רעה שכזאת.

והנה, לפתע הסתובבה הרבנית ההיא אל שתי הבנות, ואמרה להן: "אני מודה לכן על הדברים ששמעתי מכן זה עתה". הבנות הופתעו, ולא ידעו אל מה רומזים דבריה.

אך הרבנית המשיכה וסיפרה להן: "החתן שהתארס עם אותה הבחורה עליה דברתם כעת, הוא לא אחר מאשר בני, ולכן אני צריכה להודות לשתיכן על הדיווח המדויק שמסרתן לי. כעת אני הולכת לביתי. אספר לבני את כל הדברים שיצאו מפיו, ואשכנע אותו לעזוב את השידוך במהירות האפשרית". מיותר לציין שהשתיים נבהלו מאוד, לאחר שהבינו לפתע את גודל הנזק שגרמו לבחורה בדבריהן, ובשלהן עלולים כעת להתפרק קשרי האירוסין והחתן יחפוץ לעזוב את השידוך. כשעיניהן ראו ולא זר את ההשפעה המיידית שהיתה ללשון הרע ששוחחו, הן הבינו שהגזימו בדבריהן, ופנו אל הרבנית ואמרו לה: "אל תקחי את דיבורנו כל כך ברצינות... רוב הדברים היו גוזמאות ממש, ובאמת הכלה היא בחורה מאוד מאוד טובה". אולם הרבנית עמדה על דעתה שדווקא השיחה הקודמת, שדברו כמסיחות לפי תומן, נשמעת אמיתית וכנה יותר מההתנצלות הנוכחית, ולכן היא עדיין סבורה שבכדי להציל את בנה עליה לשכנע אותו לעזוב את השידוך. הבנות פרצו בבכי, ולא ידעו את נפשן מרוב צער וחרדה. אז עמדה הרבנית ואמרה להן: "דעו לכן בנות יקרות! אומר לכם את האמת, אני לא אמו של החתן ואפילו לא יודעת מיהו, רק רציתי שתלמדו ותפנימו מה לשון הרע מסוגל לגרום...!"

כאשר תהיה לאדם הכרה ברורה, כי "מוות וחיים ביד הלשון" כפשוטו, וכפי שכתב ה'חפץ חיים' בתחילת ספרו (חלק הלאיון) כי המספר לשון הרע "הרי זה מחריב את עולם", וכל דיבור עלול להביא נזק מידי אל-חזור ולעמוד לו בעוכרו, הרי הוא ישתדל ביותר לא להיכשל בלשונו.

לסיום ממליצים לנו חז"ל (במדרש שם ה): "אמר רבי יהושע בן לוי מלך בְּסֵלַע וּמִשְׁתַּקָּא בְּשִׁתִּים, דְּתַנְנָן שְׁמַעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר כָּל יְמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא מִצְאָתִי לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה".

הבעל שם טוב הקד' היה אומר: אם חשקה נפשך לבזות מישהו - בזה את עצמך. ואם חשקה נפשך להלל מישהו - מוטב כי תהלל את השם יתברך...

ב'הוספות לכתר שם טוב' כתוב: השומע דבר לא-טוב על יהודי - גם אם אינו מכירו - צריך להצטער צער רב, שהרי כך או כך, המצב **מִצְעָר**.

אם אמת הדבר, שמספרים על **פלוני**, הלוא הוא, שרוי במצב לא טוב. ואם אינו אמת - הלא **הַמְסַפֵּר**, שרוי במצב לא טוב.

זאת תהיה תורת המצרע ביום סהרתו והובא אל הפהין (מצורע יד, ב)

סיפר מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זיע"א: מעשה בכהן שהיה רואה מראות נגעים של הצרעת, והיה פוסק ומכריע בזה לטהר או לטמא, והיה הכהן הזה חי בעניות גדולה מאוד לימים החליט הכהן בליבו לצאת לחוץ לארץ ולנסות את מזלו בפרנסה שם, הרי משנה מקום משנה מזל, חשב... הסכימה אשתו לכן, אלא שטענה ואמרה: "ומי יפסוק לאנשים בענייני הצרעת"? הרגיע הכהן את אשתו ואמר: "אל דאגה, אני אלמד אותך את כל רזי הדבר, ואת בעצמך תוכלי להכריע בעניינים אלו..."

ישב הכהן והחל ללמד את אשתו את כל סימני הצרעת, ובתוך דבריו הסביר לה שאין שתי שערות יכולות לגדול במקום אחד ממש. משום שלכל שיערה ושערה יש גומה אחת, מעין אחד שממנו היא צומחת, ומשם היא יונקת את כוחה. לשמע דבריו, אמרה לו אשתו בלשון של תוכחה: "ישמעו אוזניך מה שפיק מדברי! ומה השערות אשר הן לאלפים ורבבות, הקב"ה מזמין לכל שיערה ושערה את פרנסתה ומקור חיותה, אם כן קל וחומר לאדם עצמו שהוא נזר הבריאה, שבודאי הקב"ה יזמן לו את פרנסתו במקומו ולא יצטרך לנדוד לחוץ לארץ בעבור זה".

שמע האיש לקול תוכחתה של אשתו, וביטל את נסיעתו. ומכאן מוסר גדול לאדם, שיהיה בוטח בהקב"ה שהוא נותן חיים ומזון לכל בריותיו, והוא זן ומפרנס בטובו לכל אחד ואחד, ורק צריך לפנות אליו ולבקש מאיתו יתברך, שנאמר: "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת".

וּבֹא אֲשֶׁר לוֹ הַפִּיִת וְהִגִּיד לַפֶּהִן לֵאמֹר פִּנְעָה נִרְאָה לִי בַּפִּיִת (יד, לה)

רגיל היה מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זיע"א לצטט דברי חז"ל: כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ופשט הדברים הם, שאין הכהן יכול לראות הנגעים של עצמו ולפסוק לעצמו טמא או טהור (אלא רק לפסוק לאחרים). ובדרך רמז אמרו: כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, דהיינו שאדם רואה רע, רק במעשיהם של אחרים אבל על עצמו רואה רק טוב, וכמו שאמרו "הגמל אינו רואה את הדבשת של עצמו אלא רק את של חברו", ורבי לוי יצחק מברדיטשוב רגיל היה לומר - הנה הקב"ה ברא לאדם שתי עיניים, האחת - שיראה את המעלות של חברו, והשניה - שיראה בה את החסרונות של עצמו ויתקן אותם, אך הבריות משתמשים בהן בצורה הפוכה, באחת - רואים את חסרונות הזולת, ובשניה - רואים רק את המעלות של עצמם. [מאור ישראל דרושים]

שִׂאת או ספחת או בהרת... (יג, ב)

שלושה דברים עיקריים שבגללם באה הצרעת. גאוה, צרות עין ולשון הרע. גאוה ראינו אצל נעמן שר צבא ארם, צרות עין אצל גיחזי ולשון הרע ראינו אצל מרים. שלושה דברים אלו רמוזים לפי ה'כלי יקר' במילים: שִׂאת, סַפַּחַת וּבִהְרַת. המילה "שִׂאת" מרמזת על התנשאות הגאוותן, המילה "סַפַּחַת" מרמזת על זה הרוצה לספח לעצמו דברים - צר עין, והמילה "בִּהְרַת" מרמזת על המלבין פני חברו ע"י דברי לשון הרע שלו - מלבין מלשון 'בהרת'.

”וְהַסְגִּירוּ...” (תוריע יג, ה)

התחפושת העיקה עליו, אך בתוכה חש מוגן. איש לא יעלה על דעתו כי יהודי הוא. לבוש כמוסלמי נטמע ברחובות העיר קירואן, האסורה לכניסה ליהודים.

ראשוני היהודים התיישבו בקירואן שבתוניסיה עם הקמתה, וייסדו כבר בשנת דת"ז (646) את אחת הקהילות היהודיות העתיקות. ואולם ברבות השנים סגרה העיר, הנחשבת מקודשת למוסלמים, את שעריה בפני כל מי שאינו מוסלמי. היהודים גורשו ממנה, וגם מדרך כף רגלו של יהודי בעיר נחשב עבירה חמורה ביותר.

אדמת העיר וסביבותיה הייתה פוריה, והניבה יבולי תבואה איכותיים. מוסלמי אחד, תושב העיר, עסק לפרנסתו במסחר בתבואה. הוא היה קונה תבואה ממגדלי החיטה בקירואן ומוכרה ללקוחותיו. ברבות השנים מצא שותף יהודי, תושב העיר תוניס. השותפות הייתה מוצלחת. הערבי קנה סחורה, היהודי מכר, העסקים לבלבו והרווחים האמירו.

אבל התעשרותו של השותף היהודי הייתה לצנינים בעיני הערבי. הוא רקם מזימה שפלה שנועדה להפיל את שותפו לפח יקוש.

בחיוך מעושה על פניו פנה אל שותפו היהודי והודה לו על סיומה של עסקה מוצלחת. הוא אף העניק לו בונוס שמן, לאות הוקרה על חריצותו והצלחתו. ואז אמר: "יש לי רעיון! בוא ניקח את כל הכסף שהרווחנו ונשקיע אותו בכמות סיטונאית של תבואה. נרוויח הון רב! אבל לצורך זה תצטרך לבוא עמי אל הסוחרים בקירואן."

"כיצד אעשה זאת?! תמה היהודי, והלוא הכניסה לקירואן אסורה ליהודים, ומי שעובר על החוק - דינו מוות!" הערבי ביטל את חששו בהינף יד. "מה אתה מפחד? נזף בו. אתן לך תלבושת מוסלמית, ואיש לא יגלה את זהותך." דברי השכנוע עשו את שלהם, עד שהיהודי התפתה ונכנס עם הערבי לקירואן.

תחושות הפחד שאפפו אותו עם כניסתו לשערי העיר נמוגו לאחר שוטטות קצרה ברחובותיה. הוא חש בטוח למדי. ביום שישי בבוקר בא עם שותפו אל שוק התבואה ההומה, והשניים קנו כמויות תבואה גדולות. היהודי התמים שמח וחשב שעוד מעט יסיים את הליך הקנייה וייצא לשוב לביתו לקראת השבת.

לפתע פנה אליו הערבי וביקשו להשיג ל כמה רגעים על הסחורה, עד שישגי מקום אחסון ראוי. עמד היהודי והמתין, ואילו הגוי פנה לרחוב הסמוך והחל לצעוק: "יהודי טמא נכנס לעיר הקודש קירואן! עצרו אותו!" בתוך רגעים מספר הוקף היהודי אספסוף משולהב, שהתגודד סביבו וביקש לעשות בו שפטים. בתוך כך נודע הדבר לקאדי, וזה שלח שוטרים והם תפסו את היהודי והשליכוהו לכלא.

שבור ורצוץ ישב היהודי בתאו, בוכה על מר גורלו. הוא הבין היטב כי סופו קרב. במהרה התעשת והחל באמירת תהילים נרגשת ממעמקי ליבו, זועק את הפסוקים ומתחנן לרחמי שמים ולישועה. בליל שבת חיטט באמתחתו, ומצא שם כמה פיתות. הוא קידש על הלחם, בצע את הפיתה ואמר: "זה כנגד יצחק אבינו". למחרת, בסעודת השחרית, אכל ואמר: "זה כנגד אברהם אבינו", ואת הפיתה של הסעודה השלישית הקדיש ליעקב אבינו. מעט לחם שמר לסעודת מלווה מלכה, אכל ואמר: "זה כנגד דוד המלך" והתפלל שבזכותו ובזכות האבות יצילנו הקב"ה מצרתו.

לאחר שביך ברכת המזון, נפל מבטו על הדלת הכבדה. מה זה? הוא התקרב מעט כדי לוודא שאין הוא הוזה. אכן, הדלת אינה נעולה. פתחה כדי סדק, ואז אזר אומץ והציץ

החוצה. הוא ראה את הסוהר ישן, ונחירותיו מנסרות את הדממה. בצעדים שקטים חמק מתא המעצר. הוא יצא במהירות מהעיר השרויה בעלטה והחל לרוץ. כל הלילה רץ, כמעט בלי הפסקה, עד שהגיע לעירו ונכנס לביתו, עייף ותשוש. הוא ידע כי הסכנה לא חלפה. שותפו יסגיר את כתובתו. מה עושים? הוא החליט לפנות אל רבי ישועה בסיס, רבה של תוניס. לרבי ישועה היו קשרים טובים עם המלך מחמוד באשה ביי, שהיה אדם הגון וחיבב את היהודים, והוא הלך אליו וסיפר את אשר קרה. המלך הורה כי היהודי יסתתר בביתו ולא ייצא ממנו, עד שיורה לו לעשות כן. באותה שעה כבר שיגר הקאדי של קירואן רץ אל המלך, כדי שיאשרר את גזר דין המוות שנגזר על היהודי. המלך בחן את הבקשה והגיב בכעס מעושה: "חוצפה שכזאת! הביאו לכאן את העבריין".

מה רבה היתה תדהמתו של הקאדי כשגילה כי תאו של היהודי ריק. "ודאי שיחד אותך היהודי!" קצף על הסוהר. זה נשבע בכל היקר לו כי נפלה עליו תרדמה ולא ראה את בריחת היהודי. הסבריו לא הועילו, והוא נכלא במקום היהודי שנמלט.

בצר להם באו הקאדי ואנשיו אל המלך והודו כי היהודי נעלם. "לאן נעלם?" כעס המלך. פניו של הקאדי נפלו והוא נשבע שאין לו מושג, שכן היהודי נעלם בדרך פלאית. המלך עשה עצמו שוקע בהרהורים ואז הכריז: "הרי זה אות וסימן כי רצונו של אלוקים שהיהודים יורשו להיכנס לקירואן". ומאותו יום בוטל איסור הכניסה של יהודים לקירואן. המלך ציווה כי כל רכושו של השותף הנוכל יינתן ליהודי, פיצוי על עוגמת הנפש שנגרמה לו.

[חכמי ישראל בג'רבא ובתוניס']

בברכת התורה

רינה רון

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף : דינה בת שרה נפתלי בן רוזה : סמי בן שמחה : גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר : יוסף חיים בן לאה : יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד : יעקב בן סאלם : חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם : שלמה בן זוהרה אפרים בן ציון ורבקה : עופר בן יחיא : סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה : ישראל מאיר בן עטרה מינה בת מרדכי שמואל : יפה נדרה בת נעימה : רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה : נוראני בת מרים ורבי : כתון בת חביבה : האובה (דייזי) בת טובה שמחה בת סרח : חיה בת יוסף : רחל בת חנה : חנינה בת כמיסה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה

זיווג הגון - זהבה בת אטו : ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther) רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: הדס-הודיה בת פאולה

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
אברהם בן חנה : יעקב ישראל בן גלית
אורסל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
דוד בן שמחה : מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית
פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה : לילך בת מרגלית
מרים קרן בת רבקה : אילה לאה בת ציפורה
שרה בת רבקה : שרה תהילה בת חנה : גלית בת רות
אברהם בן אנט : פיבי בת חביבה בן חמו
אריאל בן אביגיל : נורית בת רחל
רחל בת נארה : רות בת לינה

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה : לאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה : שירה בת שושנה
מיטל בת לולו : ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל
יובל בן שלומית
רחל בת חיה
עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102